

En historisk dag

Den 21. juni, er vor nationaldag. Det er dagen, hvor vi fejrer vort land og os selv som folk. Det er også en dag, hvor vi kan tage status af vores udvikling som land - og ikke mindst se fremad.

Vi indførte Hjemmestyret i Grønland den 1. maj 1979. Det skete efter en årelang politisk kamp for at sikre den første reelle ægte selvbestemmelse her i landet, med etableringen af landets første parlament og regering. For første gang kunne vi selv forfatte og vedtage love, og føre en politik helt efter grønlandske prioriteringer. Vores land kom ind i en rivende udvikling, og vi overtog løbende sagsområder fra staten og begyndte at bygge videre på- og indrette vores samfund, så godt som muligt efter egne demokratisk funderede tanker.

Der blev undervejs taget mindre opgør med Danmark, idet vi gerne ville og kunne selv. Vi ønskede ikke, og ønsker fortsat ikke fjernstyring fra København, men ville selv forme vore beslutninger efter den indgående viden om og kendskab til vores eget samfund og virkelighed. Denne selvstændighedstrang er et sundhedstegn, og en naturlig del af udviklingen. Man vil gerne være herre i eget hus, og have bestemmelse over eget liv. Forestil jer det modsatte – et folk, der ikke ønsker at have direkte indflydelse på sit eget samfund og styre sin egen hverdag. Det ville ikke være et sundhedstegn eller give nogen som helst mening. Vi vil nemlig mere selv, og det blev også tydeligt ved afstemningen om Hjemmestyreloven, hvor et stort og overbevisende flertal af befolkningen stemte for indførelsen af Hjemmestyret.

Indførelsen af Hjemmestyre gav en yderligere politisk opvågning i landet. Det var en følelse af, at starte noget vigtigt op - at vi tog nogle afgørende skridt dengang. Nu skulle vi til at bygge et land op - og på samme tid indrette vort gamle og nye hjem. Debatterne blev større og mere detaljerede og ideerne var mange og viljen stor. Det var ikke alt, der gik som det skulle, og ind i mellem faldt og snublede vi - men vi rejste os op igen og lærte af vore fejl og støtter os i dag til selvskabte erfaringer. Det hører med til at vokse op og tage ansvar for sig selv og egen virkelighed. Og når vi lavede fejl, kunne vi kun pege på os selv, og omvendt, når vi gjorde det godt kunne vi så klappe hinanden på skulderen. Det var grundlæggende ansvaret for egen virkelighed og udvikling, som vi fortsat får styrket gennem overtagelse af flere og flere områder.

Vi voksede ud af Hjemmestyre-ordningen og vi ønskede at få igangsat den efterfølgende proces med indførelsen af Selvstyre. "Anorakken var begyndt at stramme", som nogle af vore store politikere sagde. Op gennem 1990'erne begyndte vi at mærke begrænsningerne med Hjemmestyret, og vi ønskede fra grønlandsk side flere rettigheder og anerkendelser – herunder anerkendelsen som folk i henhold til folkeretten med ret til selvbestemmelse. Vi ønskede mere politisk ansvar og større råderum. Vi ønskede afklaring på hvordan en kommende selvstændighedsproces kan se ud - når befolkningen i Grønland beslutter sig for at

blive selvstændige. Det er forhold som er inkluderet i selvstyreaftalen. Vi ønskede en større juridisk anerkendelse af vores sprog – det fik vi. Vi ønskede klarhed over hvilke kommende nye sagsområder som vi kunne hjemtage fra Danmark - det er med i Selvstyre aftalen. Og i 2010 hjemtog vi råstofområdet, som det første område efter indførelsen af Selvstyre.

Alle disse resultater fik vi efter næsten 4 års forhandlinger med det danske statsapparat og danske politikere. Det tog langt tid, af forskellige årsager. Både på grund af et Folketings- og Landstingsvalg og efterfølgende nødvendige udskiftninger i den Grønlandsk-danske Selvstyrekommision, men også fordi, at det var komplicerede emner, der skulle behandles.

Principielle spørgsmål, som parterne til tider sad meget stejlt på overfor hinanden. Vi kunne ikke få alt hvad vi ønskede – og der var en gang i mellem tale om virkelig hårde forhandlinger. Men vores side havde den rent Grønlandske Selvstyrekommisions betænkning at læne sig opad. Og det betød, at til trods for at vores gruppe bestod af forskellige politiske partier og deres indbyrdes forskelligheder, så stod de bemærkelsesværdigt godt sammen. Og det betød, at vi til sidst nåede frem til et godt kompromis med Danmark – den nuværende ”Lov om Grønlands Selvstyre”.

Vore politikere samarbejdede på tværs af partiskel, vendte ryggen til dagligdagens små og store uenigheder, og fokuserede på at varetage vores lands og vort folks grundlæggende interesser. Det skal vi altid huske og det er noget som vi må have som forbillede – vi kan, når det gælder!

Det grønlandske folks klare og rungende ”JA” til Den Grønlandsk-danske Selvstyrekommisions resultat ved folkeafstemningen den 25. november 2008, var den grundlæggende og afgørende godkendelse af kommissionens arbejde.

Selvstyret blev efterfølgende indført den 21. juni 2009 på årets længste dag. En dag der i forvejen betyder meget for vort folk. Omkring 17 lande og folkeslags officielle repræsentanter kom til Nuuk, herunder alle G8-landene (verdens mægtigste lande), og fejrede indførelsen af Selvstyret sammen med os. Indførelsen af Selvstyre her i landet blev på den måde bemærket rundt omkring i verden godt hjulpet på vej af et stort internationalt presseopbud.

Det er nu 5 år siden, at vi indførte Selvstyre her i Grønland. Hverdagen er for længst indtrådt, med de løbende udfordringerne der skal tackles med den fortsatte udvikling. Med Selvstyrets indførelse fik vi ikke kun større rettigheder, anerkendelse og ansvar. Der bliver også stillet større krav til os - krav om at vi løser rigtig mange af udfordringerne selv. Og det betyder, når pensionsreformer trænger sig på; når arbejdsløsheden bliver høj; når en stor del af den offentligt ejede boligmasse er forældet; når vi stadig skal fortsætte den store uddannelsesindsats, under stadig større ansvar og fortsat snævre økonomiske rammer, skal vi tage udfordringerne op selv og komme med vores egne løsninger. Med Selvstyrets indførelse

tog vi ansvaret, ikke kun når det går godt, men også når det bliver svært. Det er et ansvar som jeg med glæde påtager mig som Formand for Naalakkersuisut – og vi som et samlet Naalakkersuisut.

Det der blev startet med Hjemmestyrets indførelse i 1979, og Selvstyrets ditto i 2009 er forberedelsen til, at vi bliver selvstændige. Naalakkersuisut gør det ikke alene. Selvstændighed er noget der bliver arbejdet med i hele landet - hver dag! Befolkningen skaber fundamentet i dagligdagen, når vi hver især uddanner os, tager os af hinanden, arbejder hårdt og på anden vis beriger, styrker og udvikler samfundet. Vi bidrager hver især som borgere og vi skal løfte i flok. Derfor er det vigtigt for det nuværende Naalakkersuisut at se på udfordringerne og ikke mindst aktiviteterne i samfundet, som en helhed – for vi kan og skal alle bidrage, for at sikre den fortsatte positive udvikling af vores land for at blive et selvstændigt land.

I den proces, har Inatsisartut og Naalakkersuisut en stor rolle at spille. Både med hensyn til at komme med politiske løsninger på mange af vores udfordringer, og med at vedtage love der fastsætter rammerne for landets videre udvikling. Vi skal finde løsninger og skabe rammevilkår, der fremmer økonomisk aktivitet og folkelig udvikling. Vi skal starte fundamentale debatter om vores værdier og kulturbærende elementer, og disse skal give sig udslag i grundlæggende lovgivning.

Vi står overfor potentielt meget store industrielle projekter, og her er det vigtigt, at vi undervejs har talt med hinanden om hvordan vi grundlæggende ønsker vort samfund og land skal indrettes. Her er det vigtigt, at vi samler og styrker vore juridiske, økonomiske, kulturelle og sociale kompetencer og kapaciteter, og lader det spille sammen med vort værdisæt, for at etablere grundlaget for selvstændigheden. Vi skal have debatteret vore værdier, og lade resultaterne af disse komme til udtryk i nye love og rammevilkår. Men det tager tid at forberede den ønskede virkelighed om et selvstændigt land, og derfor er det Naalakkersuisuts målsætning, at vi i denne valgperiode nedsætter en forfatningskommission.

Udover at nationaldagen er 5-årsdagen for Selvstyrets indførelse, så er det 29 år siden, at vi for første gang officielt hejste vort smukke flag, Erfalasarput. Naalakkersuisut vil derfor i den nærmere fremtid igangsætte arbejdet med at se på og diskutere hvilke dage vi officielt flager. Der er grønlandske mærkedage, som vi kan blive bedre til at markere. Og omvendt gamle flagdage, der måske ikke siger det grønlandske folk så meget.

Vi har meget at glæde os over, både når vi ser tilbage og specielt når vi ser fremad! På vegne af Naalakkersuisut ønsker jeg alle en glædelig Nationaldag.